

ARKUSZ POMOCY DLA NAUCZYCIELA

Łowca Zagrożeń: Lekcja nr 1 – Identyfikacja zagrożeń

Napo i ...ryzykowne sytuacje

Ryzykowne sytuacje to film opowiadający o zagrożeniach w pracy oraz o potrzebie oceny ryzyka i podejmowaniu odpowiednich działań, aby zwiększyć bezpieczeństwo i zdrowie w miejscu pracy. Film analizuje ryzyko i niektóre najczęstsze zagrożenia w miejscu pracy oraz konieczność „zatrzymania się, pomyślenia i podjęcia działania”.

Celem filmu jest wyjaśnienie różnicy pomiędzy poszczególnymi rodzajami zagrożeń. Film objaśnia i pokazuje różne sposoby ich eliminacji lub ograniczania w praktycznych sytuacjach, dzięki czemu łatwiej można zrozumieć termin „zagrożenie” i „ryzyko”.

Ocena ryzyka

Naszym celem jest uświadomienie pracownikom (uczniom) zasad i znaczenia przeprowadzania oceny ryzyka, aby zapobiec wypadkom i zapadalności na choroby w miejscu pracy. Chcemy tego dokonać poprzez:

- wyjaśnienie różnicy pomiędzy zagrożeniem a ryzykiem,
- wprowadzenie do oceny ryzyka,
- zilustrowanie omawianego tematu przykładami,
- stworzenie pomostu pomiędzy teorią a praktyką.

Dlaczego należy przeprowadzać ocenę ryzyka zawodowego?

Ocena ryzyka zawodowego jest podstawą skutecznego zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy, a także sposobem na ograniczenie liczby wypadków związanych z pracą i zapadalności na choroby zawodowe. Jeżeli przeprowadzi się ją prawidłowo, może podnieść poziom bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy – oraz wpłynąć na poprawę wyników przedsiębiorstwa.

Co to jest ocena ryzyka zawodowego?

Ocena ryzyka zawodowego to proces szacowania i wyznaczania dopuszczalności ryzyka, jakie dla zdrowia i bezpieczeństwa pracowników wynika z zagrożeń w miejscu pracy. Polega na systematycznym badaniu wszelkich aspektów pracy i analizie:

- ewentualnych przyczyn urazów lub chorób,
- sposobów likwidacji zagrożeń, a jeżeli nie jest to możliwe,
- środków zapobiegawczych lub środków ochrony, które są lub powinny zostać wprowadzone w celu kontrolowania ryzyka.

Typowe czynniki ryzyka w miejscu pracy (niektóre z nich są obecne również w domu):

- wysokie napięcie;
- ogień;
- narzędzia, zwłaszcza tnące, takie jak ostrza czy noże;
- maszyny i aparatura;
- poślizgnięcie na posadzce, upadek z drabiny lub ze schodów, upadek z wysokości (np. z rusztowania lub dachu);
- transport (dla pojazdów, kierowców i pieszych);
- choroby układu mięśniowo-szkieletowego spowodowane podnoszeniem ciężarów, skrętami i obrotami, wymuszoną pozycją ciała podczas pracy (np. praca przed ekranem komputera); powtarzalnymi ruchami (np. przy taśmie montażowej);
- substancje chemiczne – natychmiastowe obrażenia spowodowane wdychaniem, oparzeniem lub podrażnieniem skóry oraz długofalowe skutki, takie jak choroby nowotworowe, choroby układu oddechowego, alergie;

- biologiczne – bakterie, grzyby lub wirusy, np. badania szpitalne, laboratoryjne lub lekarskie, niedostateczna konserwacja systemu klimatyzacji;
- hałas, drgania, promieniowanie laserowe, promieniowanie jonizacyjne, pole elektromagnetyczne, promieniowanie UV itd.

Do prezentacji większości zagrożeń można wykorzystać scenki z różnych filmów o Napo (Tabela A).

Pięcioletni etapowe podejście do oceny ryzyka

Niniejsza lekcja koncentruje się na pierwszych dwóch etapach oceny ryzyka – identyfikacji zagrożeń i wskazaniu osób zagrożonych oraz ocenie rodzajów zagrożeń i uporządkowaniu ich według ważności. Kolejne trzy etapy są prezentowane w ramach lekcji nr 2 – Łowca Zagrożeń.

Kolejne etapy (etap 3 – Podjęcie decyzji w sprawie działania zapobiegawczego, etap 4 – Podjęcie działania, etap 5 – Monitorowanie i przegląd) są prezentowane w ramach drugiej lekcji z cyklu Łowca Zagrożeń, zatytułowanej „Interwencja i prewencja”.

Etap 1 – Identyfikacja zagrożeń i wskazanie osób zagrożonych

Pamiętaj: zagrożeniem może być wszystko – materiały, urządzenia, metody pracy lub stosowane praktyki – wszystko, co może spowodować wypadek lub chorobę.

Kilka wskazówek pomocnych w ustaleniu istotnych zagrożeń:

- obejrzyj dokładnie miejsce pracy, głównie pod kątem występowania ewentualnych zagrożeń;
- porozmawiaj z pracownikami o problemach, z którymi się zetknęli podczas pracy;
- rozważ długofalowe zagrożenia, takie jak hałas lub działanie substancji szkodliwych, a także bardziej oczywiste zagrożenia, jak poślizgnięcia lub upadki.

W przypadku każdego zagrożenia istotne jest jednoznaczne określenie, kto może zostać uszkodzony. Nie należy sporządzać listy poszczególnych osób, ale wskazać grupy osób, np. „osoby pracujące w magazynie”, „osoby pracujące w bibliotece”, lub „przechodnie”. Niektóre grupy mogą być narażone na większe ryzyko, np. osoby niepełnosprawne, małe dzieci lub starsi pracownicy (patrz scenka nr 2 Rozpoznaj ryzyko w filmie Napo i ...ryzykowne sytuacje)

Etap 2 – Ocena rodzajów zagrożeń i ułożenie ich według ważności

Pamiętaj: ryzyko to małe lub duże prawdopodobieństwo, że ktoś może zostać uszkodzony w wyniku narażenia na zagrożenie

Kolejny etap to ocena ryzyka wynikającego z każdego rodzaju zagrożenia.

Należy przeanalizować:

- prawdopodobieństwo, że dane zagrożenie spowoduje określone skutki, np. obrażenia;
- stopień ciężkości przewidywanych skutków;
- częstotliwość narażenia i liczebność grup narażonych pracowników.

W przypadku wielu zagrożeń występujących w miejscu pracy lub w czasie przeprowadzanych działań, wystarczający może okazać się prosty proces oszacowania ryzyka, oparty na ocenie sytuacji. Nie wymaga on żadnych specjalistycznych umiejętności czy skomplikowanych technik. Dotyczy to działalności związanej z małym ryzykiem lub ze stanowiskami pracy, na których ryzyko jest dobrze znane lub łatwe do ustalenia. Rodzaje zagrożeń, które powodują ryzyko należy następnie uporządkować według ważności i w tej kolejności zająć się nimi.

Najważniejsze rodzaje zagrożeń to takie, które mogą powodować poważne wypadki (np. upadek z wysokości) oraz te o wysokim prawdopodobieństwie spowodowania wypadku (np. śliska lub uszkodzona posadzka – patrz scenka Oceń ryzyko w filmie Napo i ...ryzykowne sytuacje).

Tabela A

Ryzyko	Film	Scenka
Wypadki drogowe		
Potrącenie przez pojazd	Napo na budowie	6. Na dobrej drodze
Pośpiech lub brak koncentracji	Czysta sprawa	1. Zmiana planu
Zmęczenie i pośpiech	Napo w filmie: Bezpieczna konserwacja	5. Śpiesz się powoli
Duża szybkość i ukryte zagrożenia	Napo i ...ryzykowne sytuacje	5. Różne rodzaje zagrożeń
Pożar		
Pożar	Napo w filmie: Uwaga: substancje niebezpieczne!	3. Łatwopalne
Pożar	Opowieść o znakach	2. Znak zakazu – zakaz palenia
Pożar	Opowieść o znakach	4. Znaki ratunkowe – znaki ewakuacyjne
Pożar	Opowieść o znakach	5. Znaki ochrony przeciwpożarowej – Sprzęt gaśniczy
Wysokie napięcie		
Wysokie napięcie	Napo w filmie: Bezpieczeństwo w pracy ... i poza miejscem pracy	Sekwencja z Napo przygotowującym oświetlenie na imprezę
Maszyny i aparatura		
Maszyny i aparatura	Przygody Napo	5. Odpowiednie środki w odpowiednim czasie
Maszyny i aparatura	Napo i ...ryzykowne sytuacje	1. Uwaga – niebezpieczeństwo
Hałas		
Narażenie na hałas	Stop hałasowi	Cały film
Substancje chemiczne		
Zagrożenia spowodowane substancjami chemicznymi	Napo w filmie: Uwaga – substancje niebezpieczne!	Cały film
Poślizgnięcia i upadki		
Ryzyko poślizgnięcia	Przygody Napo	1. Dlaczego oznaczenia są ważne
Upadek ze schodów	Przygody Napo	2. Same oznaczenia nie wystarczą
Upadek ze schodów	Napo w filmie: Bezpieczeństwo w pracy ... i poza miejscem pracy	Sekwencja z Napo na schodach, na których leżą różne przedmioty
Upadek z wysokości	Napo na budowie	2. Wzloty i upadki
Spadające przedmioty	Napo na budowie	1. Jeszcze raz się udało
Obsługa ręczna		
Ciężkie ładunki	Napo na budowie	5. Kiedy kręgosłup mówi dość
Ciężkie ładunki	Napo dźwiga mniej	3. Dziel i rządź
Ciężkie ładunki	Napo dźwiga mniej	10. Przytul mnie
Ciężkie ładunki	Napo dźwiga mniej	6. Pojedynek
Nieprawidłowa postawa	Napo dźwiga mniej	5. Radykalne rozwiązanie
Nieprawidłowa postawa	Napo dźwiga mniej	8. Pomyśl i rusz się
Drgania		
Drgania	Napo dźwiga mniej	4. Złe wibracje

W drugiej lekcji z cyklu „Łowca Zagrożeń” omówiono drugi aspekt oceny ryzyka – interwencję i prewencję.

Niniejsze pomoce naukowe zostały opracowane przez Europejską Agencję Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy (EU-OSHA) w konsultacji z konsorcjum NAPO – HSE (Wielka Brytania), DGV (Niemcy), INAIL (Włochy), INRS (Francja), SUVA (Szwajcaria) oraz AUVA (Austria).

